

Inventarisatie Vossenpels Noord, Nijmegen

**Inventarisatie, effecten en maatregelen vogels en
vleermuizen in het kader van de natuurwetgeving**

D.B. Kruijt
L.S.A. Anema
G. Hoefsloot

Bureau Waardenburg bv
Ecologie & landschap

Postbus 365 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345 51 27 10, Fax 0345 51 98 49
E-mail info@buwa.nl www.buwa.nl

Inventarisatie Vossenpels Noord, Nijmegen

Inventarisatie, effecten en maatregelen vogels en vleermuizen in het kader van de natuurwetgeving

Kruijt, D.B., L. Anema & G. Hoefsloot

Status uitgave: eindrapport

Rapportnummer: 17-177
Projectnummer: 16-687
Datum uitgave: 15 maart 2018
Projectleider: G. Hoefsloot
Naam en adres opdrachtgever: Gemeente Nijmegen
Postbus 9105, 6500 HG Nijmegen
Referentie opdrachtgever: VPL 244724
Akkoord voor uitgave: drs. D. Emond
Paraaf:

Graag citeren als: Kruijt, D.B., L. Anema & G. Hoefsloot. 2017. Inventarisatie Vossenpels Noord, Nijmegen. Inventarisatie, effecten en maatregelen vogels en vleermuizen in het kader van de natuurwetgeving. Bureau Waardenburg Rapportnr. 17-177. Bureau Waardenburg, Culemborg.

Trefwoorden: beschermde soorten, Wet natuurbescherming, Vossenpels Noord, Waalsprong, Nijmegen.

Bureau Waardenburg bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Bureau Waardenburg bv. Opdrachtgever hierboven aangegeven vrijwaart Bureau Waardenburg bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Bureau Waardenburg bv / Gemeente Nijmegen

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, digitale kopie of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Bureau Waardenburg bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg bv is door CERTIKED gecertificeerd overeenkomstig ISO 9001:2008.

Bureau Waardenburg bv
Onderzoek en advies voor ecologie en landschap

Postbus 365 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345 51 27 10
info@buwa.nl www.buwa.nl

Voorwoord

Gemeente Nijmegen is voornemens om de komende jaren in de wijk Vossenpels Noord nieuwbouw te realiseren. In het kader van de Wet natuurbescherming heeft Bureau Waardenburg in 2017 het plangebied geïnventariseerd op beschermde soorten en de effecten van de werkzaamheden op deze soorten bepaald.

Aan de totstandkoming van dit rapport werkten mee:

Gerlof Hoefsloot	projectleiding, rapportage
Dirk Kruijt	veldwerk, rapportage
Lieuwe Anema	veldwerk

Genoemde personen zijn door opleiding, werkervaring en zelfstudie gekwalificeerd voor de door hun uitgevoerde werkzaamheden. Het project is uitgevoerd volgens het kwaliteitshandboek van Bureau Waardenburg. Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg is ISO gecertificeerd.

Vanuit gemeente Nijmegen werd de opdracht begeleid door de mevrouw T. Martens. Wij danken haar voor de prettige samenwerking.

Inhoud

Voorwoord	3
1 Inleiding	7
2 Beschrijving werkzaamheden	8
2.1 Plangebied	8
2.2 Werkzaamheden	9
3 Aanpak inventarisatie	10
3.1 Vogelsoorten waarvan nestplaats jaarrond beschermd is	10
3.2 Methodiek vleermuizen	12
3.3 Methodiek rugstreepad en steenmarter	13
4 Betekenis plangebied voor beschermde soorten	15
4.1 Roofvogels en ransuil	15
4.2 Huismus	15
4.3 Gierzwaluw	17
4.4 Vleermuizen	17
4.5 Rugstreepad	19
4.6 Steenmarter	19
5 Effectbeoordeling	20
5.1 Buizerd	20
5.2 Huismus	20
5.3 Vleermuizen	21
5.4 Steenmarter	22
6 Conclusie	23
6.1 Relevante soorten en effecten	23
6.2 Maatregelen huismus	24
6.3 Maatregelen vleermuizen	24
6.4 Aanbeveling	24
7 Literatuur	26
Bijlage 1 Wettelijk kader	27
Bijlage 2 Ontwikkelgebied Vossenpels Noord	33
Bijlage 3 Huismusinventarisatie	34
Bijlage 4 Vleermuisinventarisatie voorjaar	35
Bijlage 5 Vleermuisinventarisatie najaar	36

Bijlage 6	Overige soorten vleermuizen.....	37
-----------	----------------------------------	----

1 Inleiding

De gemeente Nijmegen is initiatiefnemer voor de woningbouw in de wijk Vossenpels-Noord. Om deze ruimtelijke ontwikkelingen in het gebied mogelijk te maken zijn verschillende bestemmingsplanwijzigingen nodig. In het kader van deze procedures en de ruimtelijke ingreep heeft de gemeente aan Bureau Waardenburg opdracht gegeven de aanwezigheid van beschermde soorten van de Wet natuurbescherming in het gebied te onderzoeken en een effectbeoordeling van deze ruimtelijke ontwikkelingen te maken.

De Wet natuurbescherming heeft als doel het behoud van de biodiversiteit en duurzaam gebruik van de bestanddelen daarvan. Sommige handelingen en ontwikkelingen kunnen de natuur, en daarmee de biodiversiteit, schaden en zijn daarom krachtens de wet verboden. Is dat het geval dan is er ontheffing nodig voor het overtreden van een verbodsbepaling. In specifieke gevallen geldt een vrijstellingsregeling. Als de schade betrekking heeft op een Natura 2000-gebied moet een vergunning worden aangevraagd.¹

In een oriënterend onderzoek uitgevoerd in 2015 (van Dam, 2015) werd geconcludeerd dat de aanwezigheid van rugstreeppad, steenmarter, vleermuizen en vogels waarvan de nestplaats jaarrond beschermd is, in het gebied niet uit te sluiten is. In dit rapport wordt verslag gedaan van bronnen- en veldonderzoek naar het voorkomen van deze soorten. Voor de in het plangebied vastgestelde soorten zijn de effecten van de werkzaamheden bepaald en is aangegeven of mitigatie nodig is en, zo ja, welke maatregelen daarvoor van toepassing zijn. Er is in het plangebied in 2017 tevens onderzoek gedaan naar de aanwezigheid van steenuilen. De resultaten van het steenuilenonderzoek zijn in een ander rapport beschreven (Hoefsloot, 2017).

In dit rapport zijn werkzaamheden in relatie tot de nieuwbouwopgave kort beschreven (H2) en staat de methodiek van de inventarisatie in H3. De effecten van de werkzaamheden worden in beeld gebracht en getoetst aan de verbodsbepalingen uit de natuurwetgeving. Daarbij wordt ingegaan op de volgende vragen:

- Welke delen van het plangebied hebben een functie voor beschermde soorten? (H 4)
- Welke effecten op deze soorten heeft de ingreep? (H5)
- Kunnen de effecten een wezenlijke negatieve invloed op deze soorten hebben? (H5)
- Welke verbodsbepalingen worden overtreden, is er een vrijstelling voor deze overtreding of is voor het werk een ontheffing nodig?
- Wat is de kans dat het bevoegd gezag deze ontheffing verleent? (H6)
- Welke maatregelen voor mitigatie (vermindering) en compensatie van schade aan beschermde soorten zijn noodzakelijk? (H6).

¹ Zie voor de doelstelling en regels van de Wet natuurbescherming het wettelijk kader in de bijlage.

2.2 Werkzaamheden

In het plangebied zullen werkzaamheden plaatsvinden aan de riolering en de wegen. Nadat de bestemmingsplanprocedure is afgerond zal het gebied gefaseerd bouwrijp worden gemaakt. In de figuur in bijlage 2 is met zwarte arcering aangegeven welke gebieden binnen Vossenpels Noord bouwrijp gemaakt worden. Er worden mogelijk kassencomplexen verwijderd. Na het bouwrijp maken en eventueel sloop van de kassen start de bouw van de nieuwe woningen. Bij de beoordeling van de ingreep is in dit rapport uitgegaan van het verwijderen van alle landschappelijke elementen zoals greppels, hagen, bomen en wateren. Ook is niet beoordeeld wat er aan dergelijke structuren terugkomt of gehandhaafd blijft. Het betreft hier dan ook een worst case beoordeling.

3 Aanpak inventarisatie

Het onderzoek is uitgevoerd door medewerkers van Bureau Waardenburg. Deze zijn door opleiding, werkervaring en zelfstudie gekwalificeerd voor de door hun uitgevoerde werkzaamheden. Het project is uitgevoerd volgens het kwaliteitshandboek van Bureau Waardenburg. Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg is door Certiked ISO gecertificeerd overeenkomstig BRL 9990:2001 / ISO 9001:2008. In onderstaande tekst is in detail de inventarisatie methodiek per soort beschreven. Per ronde kunnen meerdere soorten geïnventariseerd zijn. Bijvoorbeeld het uitvoeren van vleermuisonderzoek tijdens een avondronde en tegelijkertijd luisteren naar kooractiviteit van rugstreeppad bij wateren. In figuur 2 is het onderzochte plangebied weergegeven.

De conclusie in dit rapport is gebaseerd op gegevens van 2017. De gegevens over beschermde soorten zijn houdbaar tot 2020, Indien de in dit rapport beschreven ingreep wijzigt dan wel wordt uitgevoerd na 2020 kan een actualisatie van het onderzoek nodig zijn.

3.1 Vogelsoorten waarvan nestplaats jaarrond beschermd is

Relevante vogelsoorten² voor het gebied zijn ransuil, steenuil, buizerd, sperwer, huismus en gierzwaluw. Voor andere soorten met een jaarrond beschermd nestplaats is geen geschikt broedbiotoop aanwezig (geschikte nestplaats en foerageergebied ontbreekt of er is teveel verstoring in het gebied door aanwezigheid van mensen, huisdieren en landgebruik). Het onderzoek naar steenuil is in 2017 uitgevoerd en apart gerapporteerd (Hoefsloot, 2017).

Details onderzoek buizerd & sperwer

Het onderzoek naar nestplaatsen en het functioneel leefgebied zoals foerageerlocaties van buizerd en sperwer is als volgt uitgevoerd. Het plangebied is driemaal te voet bezocht tussen 23 maart en 23 mei (tabel 1). Voor buizerd én sperwer betreft dit de voorgeschreven periode voor inventarisatie (Kennisdocument Buizerd BIJ12; SOVON.nl). De rondes vonden plaats na zonsopgang en op 28 april in de namiddag. Tijdens de veldbezoeken is gelet op territoriumindicerend gedrag zoals roepende en jagende dieren. Tijdens de eerste ronde in maart is gezocht naar nesten in potentiële nestbomen (ook van ransuil) én aanwezige vogels. Het plangebied betreft een open gebied zonder bospercelen. Voor de onderzoeker was het gebied goed overzichtelijk. Roepende en jagende vogels konden makkelijk worden waargenomen. Omdat er tijdens de eerste ronde in maart geen potentiële nesten en nestlocaties voor buizerd en sperwer zijn gevonden en geen vogels in het plangebied zijn waargenomen is volstaan met drie inventarisatieronden (kennisdocument Buizerd

² Op grond van door het voormalige ministerie van LNV verstrekte handreikingen worden nesten van de volgende soorten als jaarrond beschermde nestplaatsen beschouwd: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespendif, zwarte wouw.

gaat uit van vier ronden in periode maart-half mei om afwezigheid van buizerd in een gebied uit te sluiten; BIJ12, 2017).

Tabel 1 Overzicht bezoekdata roofvogels.

Datum	Tijd	Weer	Opmerkingen
23-03-2017	09:00-12:00u	droog, 11°, licht bewolkt	zoeken naar nesten & vogels
28-04-2017	16:00-17:30u	droog, 7°, licht bewolkt	-
23-05-2017	09:30-12:00u	droog, 21°, bewolkt	-

Details onderzoek ransuil

Het plangebied is viermaal te voet bezocht tussen 9 maart en 18 juni (tabel 2). Voor de ransuil betreft dit de voorgeschreven periode voor inventarisatie (SOVON.nl). Op locaties met broedgebied en slaappleatsen is driemaal achtereen de territoriumroep van de ransuil afgespeeld om aanwezige vogels te verleiden terug te roepen of naar de bron van het geluid te vliegen. Het geluid is afgespeeld met een bluetooth speaker gekoppeld aan een smartphone.

De ronden vonden plaats na zonsondergang, op alle avonden was er een maximale windkracht van 2-3 Bft. Tijdens de veldbezoeken is gelet op territoriumindicerend gedrag zoals roepende en jagende dieren. Op 18 juni is geluisterd naar roepende ransuiljongen. Gedurende de drie vleermuisronden in de periode mei - juli (tabel 4) is ook gelet op aanwezigheid en activiteit van ransuilen.

Tabel 2 Overzicht bezoekdata ransuil.

Datum	Tijd	Weer	Opmerkingen
09-03-2017	20:30-23:00	droog, 10°C; licht bewolkt	-
27-03-2017	21:30-23:00	droog, 13°C; geen bewolking	-
10-04-2017	21:00-00:00	droog, 8°C; half bewolkt	2 onderzoekers
18-06-2017	2100-00:00	droog, 15°C; geen bewolking	luisteren naar roepende-bedelende jongen

Details onderzoek huismus

Het onderzoek naar nestplaatsen van de huismus is conform Kennisdocument huismus (BIJ12, 2017) uitgevoerd³. Het plangebied is driemaal te voet bezocht tussen 23 maart en 23 mei, op twee ochtenden is er vanaf 2 uur na zonsopgang tot minimaal 11:45u in de ochtend geïnventariseerd. Op 28 mei is er geïnventariseerd tussen 15:30u en 17:30u. Een overzicht van de bezoekdata en omstandigheden is gegeven in tabel 3.

Tijdens het veldbezoek is in potentieel broedbiotoop gelet op territoriumindicerend gedrag zoals: zingende huismussen, parende huismussen, huismussen die onder de pannen kropen met nestmateriaal of aan- en afvliegen om jongen te voeren. Daarnaast is gelet op de locaties waar huismussen foerageren en zijn mogelijke slaappleatsen in beeld gebracht. Tijdens het inventariseren is er ook gelet op activiteit van huismussen op locaties grenzend aan het plangebied Vossenpels Noord.

³ Het protocol in par. 2.2.2 van Kennisdocument huismus vermeldt 2 veldbezoeken tussen 1 april en 15 mei, tussen 2 uur na zonsopkomst en 2 uur voor zonsondergang met een tussenperiode van minimaal 10 dagen.

Tabel 3 Overzicht bezoekdata huismus.

Data	Tijd	Weer	Opmerkingen
23-03-2017	09:00-12:00u	droog, 11°, licht bewolkt	-
28-04-2017	15:30-17:30u	droog, 11°, bewolkt	-
23-05-2017	09:45-11:45u	droog, 21°, onbewolkt	-

Details onderzoek gierzwaluw

Het onderzoek naar nestplaatsen van de gierzwaluw is conform Kennisdocument gierzwaluw (BIJ12, 2017) uitgevoerd⁴. Vanaf half april is tijdens veldronden die voor andere soorten plaatsvonden gelet op aanwezigheid van gierzwaluwen boven en in omgeving van het plangebied. Gedurende deze ronden zijn geen waarnemingen gedaan van gierzwaluwen. Omdat in de NDFF geen waarnemingen bekend zijn uit het plangebied die wijzen op een nestlocatie en in het plangebied weinig geschikte nestlocaties zijn, is volstaan met drie gerichte bezoeken bij de meest geschikte woningen (pannendaken, clusters van woningen).

De ronden vonden plaats voorafgaande aan het vleermuisonderzoek en de ransuilronde op 18 juni (29-5, 8-6 en 18-6; zie tabel 2 en 4). Tijdens de veldbezoeken is gelet op laagvliegende gierzwaluwen, groepjes zwaluwen die gierend langs de huizen vliegen, vogels die wegduiken in kieren en spleten van woningen.

3.2 Methodiek vleermuizen

Het onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen is uitgevoerd in de onderzoeksperiode zoals voorgeschreven in het vleermuisprotocol (versie 2017; netwerkgroenebureaus.nl). Uitgangspunt daarvoor zijn de voorwaarden t.a.v. gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Het plangebied is vijfmaal bezocht, driemaal in mei-juli (waaronder een ochtendronde) gericht op zomer- en kraamverblijven en tweemaal in augustus - september gericht op paar- en overwinteringsplaatsen. Tijdens elke ronde is het gehele plangebied verschillende malen rondgefietst om de activiteit van vleermuizen in kaart te brengen. In de kraamperiode is tussen de eerste en tweede avondronde 10 dagen aangehouden. Dit is minder dan in het protocol voorgeschreven. Deze afwijking heeft niet gezorgd voor het missen van verblijfplaatsen omdat deze tweede avondronde specifiek voor de laatvlieger uitgevoerd is. Deze soort vertoont in de late avond zwermgedrag (in tegenstelling tot de gewone dwergvleermuis die dit gedrag in de vroege ochtenduren vertoont). Tussen de tweede avondrondes en de ochtendronde zit ongeveer een maand (conform protocol). In de paartijd was het aantal dagen tussen de twee ronden ruim 20 dagen (conform protocol). De bezoeken zijn per fiets en deels lopend uitgevoerd bij goede weersomstandigheden. Een overzicht van de bezoekdata, tijden en omstandigheden is gegeven in tabel 4.

⁴ Het protocol in par. 2.2.2 van Kennisdocument gierzwaluw vermeldt voor aantonen afwezigheid 3 veldbezoeken tussen 1 juni en 15 juli, tussen 21:00 uur en 22:30 uur met een tussenperiode van minimaal 10 dagen.

Tijdens het veldbezoek is gelet op verblijfplaatsindicerend gedrag zoals in- en uitvliegende dieren, baltsroep en baltsvluchten en het zogenaamde zwermen.

Apparatuur

Er is bij het vleermuisonderzoek gebruik gemaakt van een batdetector van het type Petterson D240x, voorzien van opname apparatuur (Edirol). Geluidsopnames van lastig van elkaar te onderscheiden soorten zijn met het programma BatSound of Batscope gedetermineerd.

Tabel 4 Overzicht bezoekdata vleermuizen conform het vleermuisprotocol.

Data	Tijd	Weer	Opmerkingen
29-05-2017	21:00-23:00u	droog, 21°, half bewolkt	-
08-06-2017	21:00-23:30u	droog, 15°, licht bewolkt	-
06-07-2017	03:15-05:30u	droog, 14°, licht bewolkt	-
25-08-2017	22:30-00:30u	droog, 21°, licht bewolkt	-
30-09-2017	20:00-23:00u	droog, 12°, bewolkt	-

3.3 Methodiek rugstreepad en steenmarter

Gedurende de rondes die plaatsvonden vanaf half april is gelet op roepende rugstreepadden bij wateren in het gebied. Het geluid van rugstreepadden draagt op windstille avonden makkelijk een kilometer ver en kan op gehoor goed opgemerkt worden. Wateren die potentieel als voortplantingswater geschikt zijn betreffen waterbekkens bij kassen, enkele greppels en het retentiewater aan de westzijde van Vossenpels Noord. Optimaal geschikte voortplantingswateren voor rugstreepad zijn ondiepe, visvrije wateren. Deze zijn niet aanwezig in het plangebied.

Tijdens de veldrondes tussen zonsondergang en zonsopgang is gelet op de aanwezigheid van steenmarters. Er zijn geen woningen en gebouwen van binnen onderzocht op sporen van dieren omdat de sloop van deze geen onderdeel is van de ingreep. Als tijdens het onderzoek gesproken is met bewoners van het gebied is navraag gedaan over waarnemingen van beschermde soorten, waaronder steenmarter.

Figuur 2 Plangebied Vossenpels Noord. Het onderzoeksgebied betreft het gebied binnen de rode lijn en een strook tot 100 m daarbuiten.

4 Betekenis plangebied voor beschermde soorten

4.1 Roofvogels en ransuil

Binnen het plangebied is de buizerd éénmaal waargenomen op 23 maart. Het betrof een enkel exemplaar dat kort in het plangebied op een paaltje zat. Op 500 meter afstand van de oostgrens van Vossenpels Noord bij de Waaldijk (Doornik) is een bezet nest gevonden op 23 maart 2017. Andere waarnemingen van de buizerd zijn niet gedaan gedurende het onderzoek. Het is niet duidelijk of de vogel die in het plangebied is waargenomen afkomstig is van het territorium ten oosten van het plangebied. Het plangebied maakt mogelijk deel uit van het territorium van de buizerd. De vogels kunnen makkelijk 500 meter vliegen om prooien te verzamelen. Het plangebied Vossenpels Noord zal voor de buizerd echter niet van essentiële betekenis zijn. De vogels uit het territorium aan de Waaldijk hebben gunstiger foerageerbiotoop beschikbaar direct ten noorden en oosten van de nestlocatie. Hier bevinden zich grotere graslanden, akkers en uiterwaarden met een lagere dichtheid aan woningen en daardoor minder verstoring door menselijke activiteit.

Waarnemingen van ransuil en sperwer zijn gedurende het onderzoek niet gedaan. Het plangebied heeft geen betekenis voor andere soorten roofvogels en de ransuil. De betekenis van het gebied voor steenuil is beschreven in een andere rapportage (Hoefsloot, 2017).

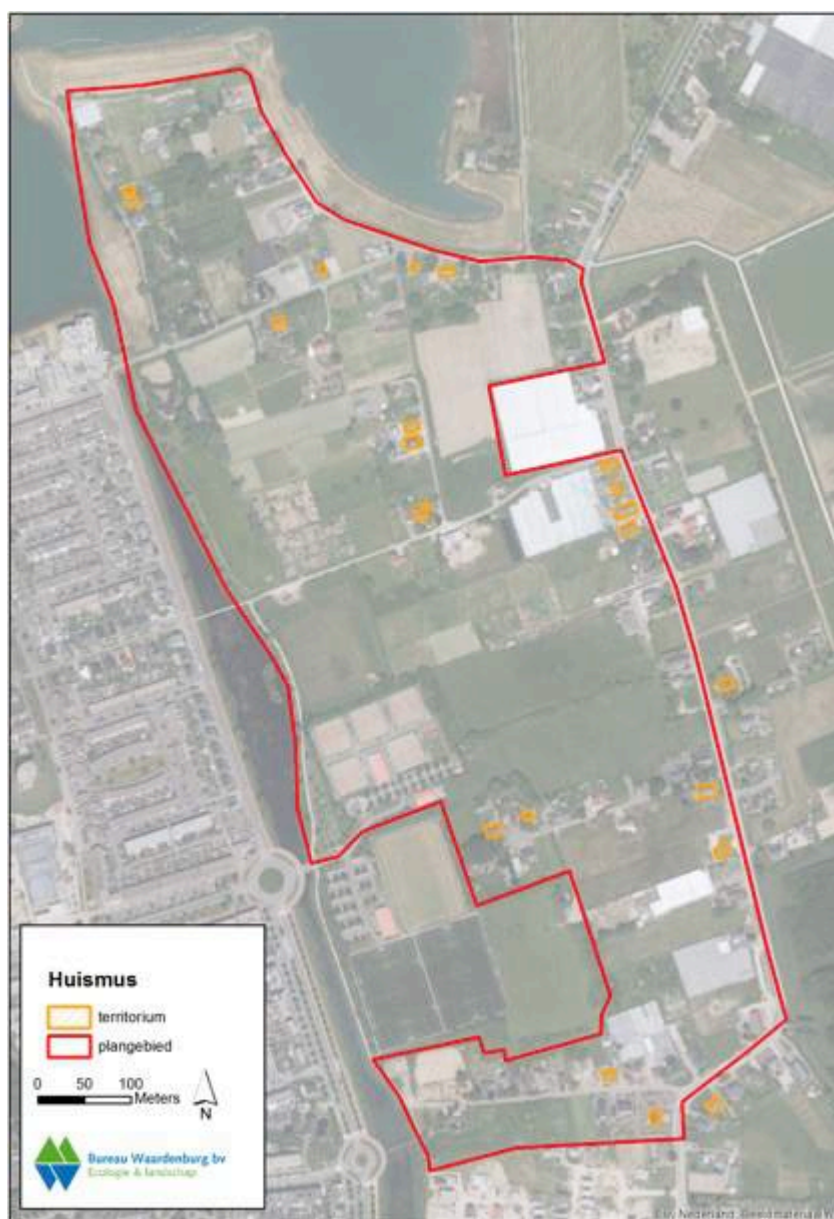
4.2 Huismus

Verblijfplaatsen

De huismus komt verspreid voor in het plangebied Vossenpels Noord. In figuur 3 zijn de locaties aangegeven waar territoria van huismussen zijn waargenomen. Over het algemeen zitten er één tot twee paartjes onder het dak. Op enkele locaties zijn meer paartjes aanwezig (bepaald op basis van het aantal tegelijk roepende mannetjes bij een woning/gebouw). Er zijn veel vogels aanwezig bij de Vossenpelssestraat nr. 53 en 55 (totaal maximaal 15 paartjes). Ook bij de Bergstraat zitten er meerdere paartjes onder het dak, totaal maximaal 8 bij nr. 12 en 14. Bij Bekkersland nr. 17 broeden vogels aan beide kanten van het huis. Aan zowel de voorkant als de achterkant vliegen er dieren onder de pannen. Net buiten het plangebied aan de zuid- en westzijde (Vossenpelssestraat 38 & Doornik 4) zitten respectievelijk 1 en 3 paartjes onder het dak. Deze vogels kunnen ook leefgebied binnen gebied Vossenpels Noord gebruiken (nestlocaties bevinden zich op korte afstand).

Tabel 5 *Overzicht gevonden territoria huismus.*

Locatie	Huisnr.	Aantal paartjes
Bekkersland	17	minimaal 2
Vossenpelssestraat	17, 35, 37, 38, 57, 59	elke woning minimaal 1
Vossenpelssestraat	53, 55	totaal maximaal 15
Bergstraat	12, 14	totaal maximaal 8
Doornik	4	minimaal 3
Smitjesland	16, 18, 20	elke woning minimaal 1
Pelseland	2, 7	elke woning minimaal 2
Keimate	6	minimaal 1
Zandsepad	3, 5	elke woning minimaal 1

Figuur 3 *Erven waar huismussen territoria hebben in plangebied Vossenpels Noord (zie ook bijlage 3).*

Functioneel leefgebied

Het functionele leefgebied betreft in het algemeen een gebied met een straal van een paar honderd meter rond de nestplaats (BIJ12, 2017). De huismussen die broeden in de woningen en gebouwen in het plangebied gebruiken de tuinen, erven, bermen en graslandjes in het plangebied als leefgebied (eten, slapen, stofbaden, sociaal gedrag). Het leefgebied in het plangebied is van essentieel belang voor de functionaliteit van de nestplaatsen. Als slaapplek in de winter dienen dichte struiken in verschillende tuinen en gevelbegroeiing bij woningen. Daarnaast slapen ze ook onder dakpannen en gebouwen op locaties waar ze nestelen. Niet alle woningen in het plangebied zijn geschikt als broedlocatie. Nestplaatsen ontbreken en/of leefgebied rondom de woning is niet aanwezig. Waarschijnlijk zijn alle geschikte locaties bezet in het plangebied.

Omvang populatie inschatting

In de ruime omgeving van het plangebied komen ook huismussen voor (NDFF). De broedlocaties verder dan 100 meter van het plangebied zijn niet in kaart gebracht omdat de werkzaamheden alleen het plangebied betreffen. De ongeveer 34 paar huismussen maken deel uit van de netwerkpopulatie Nijmegen, Oosterhout, Bommel. Van een geïsoleerde populatie is geen sprake.

4.3 Gierzwaluw

Er zijn in het plangebied geen waarnemingen gedaan van gierzwaluwen. In de naastgelegen woonwijk (Lent) zijn wel nestplaatsen gevonden. Bij een gebouw aan de Magnoliaaan (Diederikhove) zijn aan beide kopse kanten nestkasten ingemetseld voor gierzwaluw. Bij één van deze kasten vloog een dier in. Ook vlogen hier veel dieren laag gierend om en over het gebouw. Mogelijk zijn beide nestplaatsen bezet en bevinden er zich nog meerdere nestplaatsen in de omgeving. In de Petuniastraat zijn gierzwaluwen roepend van onder de dakpannen gehoord op 2 locaties. Het plangebied Vossenpels Noord heeft voor de vogels die op 100 meter van de westgrens hiervan broeden geen essentiële betekenis. Gierzwaluwen jagen doorgaans hoog boven de wijken waarin ze broeden en gebruiken een zeer groot areaal om voedsel en eventueel water te verzamelen. De woningen in het plangebied hebben geen functie als broedbiotoop.

4.4 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

In het plangebied is gedurende de ochtendronde op 6 juli één kraamverblijfplaats aangetroffen van de gewone dwergvleermuis, namelijk in het woonhuis aan het Zandse Pad 3 (zie figuur 4 & bijlage 4). Dit betrof een verblijfplaats van hooguit enkele tientallen dieren, het exacte aantal is niet nader onderzocht. Zomerverblijfplaatsen van individuele dieren zijn niet aangetroffen. Tijdens het najaarsonderzoek zijn diverse baltsende gewone dwergvleermuizen verspreid in het plangebied aangetroffen (bijlage 4). Aangezien gewone dwergvleermuizen baltsen gedurende het vliegen, is de exacte locatie van de paarverblijfplaats meestal moeilijk te bepalen. In bijlage 5 zijn de in

totaal zes paarterritoria bij benadering weergegeven met een stippellijn. Van andere soorten vleermuizen zijn geen verblijfplaatsen gevonden in het plangebied. In tabel 6 zijn de belangrijkste resultaten m.b.t. waargenomen verblijfplaatsen weergegeven.

Foerageergebied en vliegroutes

Overige aangetroffen soorten die kort foeragerend en/of langsvliegend zijn waargenomen zijn laatvlieger, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis en watervleermuis (zie bijlage 6). De laatvlieger is waargenomen in mei en in augustus. Het betrof steeds maar één of twee foeragerende exemplaren.

Voor geen van de waargenomen soorten is essentieel foerageergebied of een essentiële vliegroute vastgesteld. Het aantal dieren dat foerageerde in het gebied was nooit hoog en vleermuizen gebruikten verschillende routes door het gebied om zich te verplaatsen. Op enkele uitzonderingen na vlogen en jaagden de vleermuizen langs hogere begroeiing.

Figuur 4 Locatie kraamkolonie Zandse Pad 3, Lent

Tabel 6 *Overzicht waarnemingen verblijfplaatsen vleermuizen.*

Woningen binnen territorium	Aantal dieren	Functies
Zandse pad 3	10-20	Kraamkolonie gewone dwergvl.
Pelseland/Keimate 5-8	1	Paarverblijfplaats gewone dwergvl.
Zandse pad 1-5	1	Paarverblijfplaats gewone dwergvl.
Vossenpelsestraat 40-59	1	Paarverblijfplaats gewone dwergvl.
Vossenpelsestraat/Bergstraat 2-37	1	Paarverblijfplaats gewone dwergvl.
Vossenpelsssestraat 25-42	1	Paarverblijfplaats gewone dwergvl.
Bekkersland 3-16	1	Paarverblijfplaats gewone dwergvl.

4.5 Rugstreeppad

Er zijn geen waarnemingen gedaan van de rugstreeppad in het plangebied. In de NDFF zijn voor de afgelopen 5 jaar geen waarnemingen van rugstreeppad ingevoerd. Aangezien optimale voortplantingswateren ontbreken is voldoende onderbouwd dat het plangebied momenteel geen functie heeft als voortplantingslocatie voor de rugstreeppad. In de Waalsprong komt de rugstreeppad in lage dichtheden voor. Op locaties waar voortplantingswateren ontstaan kan de soort verschijnen en in korte tijd voor veel nakomelingen zorgen.

4.6 Steenmarter

Er zijn geen waarnemingen gedaan van steenmarter. In de NDFF staan ook geen recente waarnemingen in het plangebied van steenmarter. Geen van de gesproken bewoners had informatie die duidt op de aanwezigheid van deze dieren in het plangebied. Het plangebied is geschikt als leefgebied voor de steenmarter. Bebouwing in het plangebied en omgeving biedt verblijfplaatsen. De in het gebied aanwezige kassen bieden geen verblijfplaatsen voor de steenmarter.

De steenmarter kan een reeks aan biotopen gebruiken om voedsel te verzamelen. Als er voldoende prooidieren en bomen en struiken zijn die voedsel leveren in de vorm van bessen en vruchten kan de steenmarter in een gebied leven. In het plangebied zijn de tuinen en erven rondom de woningen, de ruigere begroeiingen langs sloten en greppels en vakken met bomen en struiken het meest geschikt als voedselgebied. Het is niet uitgesloten dat één steenmarter (vrouwje of mannetje) een territorium heeft in het plangebied. Het gebied waar de woningbouw gaat plaatsvinden (voornamelijk graslandjes) heeft geen essentiële betekenis voor de steenmarter.

5 Effectbeoordeling

In dit hoofdstuk worden alleen de soorten besproken die daadwerkelijk in het plangebied zijn aangetroffen of waarvoor sterke aanwijzingen bestaan dat ze hier voor kunnen komen.

5.1 Buizerd

Het plangebied heeft geen essentiële betekenis voor de buizerd als foerageergebied. Het permanente verlies van graslanden in het plangebied door woningbouw heeft niet tot gevolg dat de functionaliteit van een territorium van de buizerd wordt aangetast. De vogels die in de buurt een nest hebben (Doornik) kunnen in de directe omgeving voldoende voedsel verzamelen om jongen groot te brengen.

5.2 Huismus

Nest-, rust en slaappleatsen

De kwaliteit van de nestplaatsen en het aanbod aan nestplaatsen in het plangebied verandert niet door de ingreep. De woningen die in de huidige situatie een functie hebben als nestplaats maken geen deel uit van het werk. De vogels verliezen geen nestplaatsen als gevolg van de ingreep.

Foerageergebied

De werkzaamheden zorgen niet voor aantasting van het groen in de tuinen en op de erven waar de vogels nu broeden. Het leefgebied dichtbij de nesten wordt niet aangetast door de ingreep. De vogels zullen gedurende het jaar de locaties waar woningbouw voorzien is gebruiken als onderdeel van het leefgebied (zie bijlage 2 voor de locaties waar woningbouw voorzien is). Hoe dichterbij de nestlocaties hoe belangrijker een potentieel leefgebied voor de vogels is. De ingreep zorgt voor een afname van grasland, weiljes, bosjes en overhoekjes. Deze afname in leefgebied kan resulteren in verlies aan functionele nestplaatsen (functionaliteit van nestplaats verdwijnt vanwege kwantitatieve en kwalitatieve afname leefgebied waar dieren kunnen foerageren etc.). Als de werkzaamheden worden uitgevoerd zonder rekening te houden met de huismus zal het aantal broedparen in het gebied afnemen door verlies aan leefgebied. De afname is afhankelijk van het verlies aan oppervlakte functioneel leefgebied en versnippering daarvan.

Staat van instandhouding

Huismus is opgenomen op de Rode Lijst broedvogels in de categorie 'Gevoelig'. De landelijke trend van huismus geeft een achteruitgang van meer dan 50%. De huismus behoort tot de 'soorten die sterk tot zeer sterk zijn afgenomen en algemeen zijn' (Vogelbescherming.nl).

Beoordeling ten aanzien van verbodsbepalingen

Vernielen of beschadigen nest-, rust en slaappleaatsen (Wnb art. 3.1. lid 2)

Uitgaande van de worst case (zie par. 2.2) kan niet worden uitgesloten dat de huidige populatie huismussen kleiner wordt als gevolg van verlies aan leefgebied. Dit effect wordt beoordeeld als verlies van functionele nestplaatsen en is een overtreding van deze verbodsbepaling.

Opzettelijk verstoring (Wnb art. 3.1. lid 4 en 5)

Uitgaande van uitvoering van het werk (bouwrijp maken, ongeschikt maken huidig leefgebied) buiten het broedseizoen wordt opzettelijke verstoring van vogels voorkomen.

5.3 Vleermuizen

Effect op de functionaliteit en aanbod van de verblijfplaatsen

De kraamverblijfplaats en paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuizen in plangebied Vossenspels Noord worden niet aangetast door de ingreep. Werkzaamheden aan de woningen en gebouwen die dieren (kunnen) gebruiken als verblijfplaats maken geen deel uit van de ingreep.

Effect op de functionaliteit van vliegroutes en foerageergebied

In de huidige situatie gebruiken de verschillende soorten vleermuizen locaties waar hoge begroeiing aanwezig is zoals erf- en tuinbeplanting, openbaar groen, hagen, oeverbegroeiing als foerageergebied en vliegroute. Deze locaties hebben afzonderlijk van elkaar geen essentiële functie voor de lokale populatie vleermuizen. Als de ingreep zorgt voor grootschalige aantasting van dergelijke structuren wordt de kwaliteit van het leefgebied voor vleermuizen lager. Dieren kunnen dan minder voedsel verzamelen door afname oppervlakte foerageergebied en migratiebelemmeringen. Het verdwijnen van een groot deel van het open grasland in het plangebied zorgt niet voor een afname van de kwaliteit van leefgebied omdat open grasland in het algemeen weinig gebruikt wordt door vleermuizen als jachtgebied.

Beoordeling ten aanzien van verbodsbepalingen

Vernielen of beschadigen verblijfplaatsen (Wnb art. 3.5. lid 4)

De ingreep zorgt niet voor aantasting van verblijfplaatsen. Van overtreding van deze verbodsbepaling is geen sprake.

Opzettelijk verstoring (Wnb art. 3.5. lid 2)

Risico op overtreding van deze bepaling is aan de orde als in het kraamseizoen nabij de kraamverblijfplaats op grote schaal hoge begroeiing wordt verwijderd. De dieren die gebruik maken van de verblijfplaats kunnen daardoor in een kwetsbare periode functioneel foerageergebied verliezen en op zoek moeten naar alternatieve locaties in de omgeving (verstoring maar geen aantasting functionaliteit verblijfplaats).

5.4 Steenmarter

Effect op de functionaliteit en aanbod van de verblijfplaatsen

Potentiele verblijfplaatsen van steenmarter bevinden zich in woningen en gebouwen in het plangebied. Er worden alleen kassen verwijderd uit het gebied. De kassen in het gebied zijn niet geschikt als verblijfplaats. Het aanbod en de functionaliteit van potentiele verblijfplaatsen wordt niet aangetast door de ingreep.

Effect op de functionaliteit van foerageergebied

De beplanting rondom de woningen wordt niet aangetast door de ingreep. Indien een marterterritorium aanwezig is van een mannetje of vrouwtje blijft er met de begroeiing rondom de woningen voldoende voedsel en dekking aanwezig. Steenmarters kunnen prima overleven in een stedelijke omgeving. De steenmarter kan in de nieuwe situatie in het gebied waarschijnlijk ook weer voedsel vinden. De ingreep veroorzaakt geen negatieve effecten op de functionaliteit van het foerageergebied.

Er worden geen verbodsbepalingen overtreden m.b.t. de steenmarter.

6 Conclusie

6.1 Relevante soorten en effecten

In plangebied Vossenpels Noord komen huismussen en verschillende soorten vleermuizen voor. De aanwezige bebouwing in het gebied in combinatie met een kleinschalig landschap met beplanting en extensief graslandgebruik zorgen voor nestgelegenheid en leefgebied. Door de geplande woningbouw in het gebied zal leefgebied van huismussen en vleermuizen verdwijnen. Ook al blijven de nest- en verblijfplaatsen onaangetast, door verlies van (kwaliteit van) leefgebied kan dit een negatief effect hebben op deze beschermde dieren. Voor huismussen is, uitgaande van worst case (zie par. 2.2), de verwachting dat de ingreep zorgt voor aantasting van de functionaliteit van nestplaatsen waardoor de huidige populatie zal krimpen. Voor vleermuizen zijn geen essentiële elementen in het plangebied vastgesteld. De ingreep zorgt mogelijk wel voor kwaliteitsverlies van het leefgebied waardoor de draagkracht van het gebied voor vleermuizen afneemt.

Het is niet zeker of een steenmarter een territorium heeft in het plangebied. Mocht een dier gebruik maken van het gebied dan blijft de verblijfplaats en voldoende voedselgebied behouden.

Voor buizerd, sperwer, ransuil en gierzwaluw heeft het plangebied geen functie. De steenuil komt voor in het gebied. De toetsing van effecten aan de Wet natuurbescherming voor deze soort is in een andere rapportage beschreven (Hoefsloot, 2017). Voor de rugstreeppad geldt dat het plangebied momenteel geen functie heeft. Door bouwactiviteiten in het gebied kunnen in het plangebied voortplantingsmogelijkheden ontstaan. Hierdoor kan in een aantal maanden tijd een populatie zich vestigen.

Ten aanzien van de huismus worden verbodsbepalingen overtreden als er bij de ingreep geen rekening wordt gehouden met de wensen van de soort m.b.t. inrichting en beheer van de nieuwbouwlocaties. Als gezorgd wordt voor een gefaseerde uitvoering en een duurzaam aanbod aan verblijfplaatsen en leefgebied voor de huismus in het openbaar groen kan achteruitgang van het aantal broedparen voorkomen worden. Een ontheffing is in dat geval niet nodig omdat het aantal functionele nestplaatsen ook niet tijdelijk terugvalt.

Ten aanzien van vleermuizen worden geen verbodsbepalingen overtreden indien er rekening wordt gehouden met de aanwezige kraamverblijfplaats. Een eventuele terugval in draagkracht van het gebied kan voorkomen worden door bij de nieuwe inrichting leefgebied voor vleermuizen te creëren (zie § 6.4).

6.2 Maatregelen huismus

Doel van de maatregelen

Doel van de maatregelen is voorkomen van overtreding van verbodsbepalingen en het waarborgen van de functionaliteit van de verblijfplaatsen, waardoor er geen negatief effect op de staat van instandhouding optreedt.

Maatregelen

De nieuwbouwlocaties kunnen geschikt gemaakt worden als leefgebied voor de huismus. In de woonwijk zijn groenstroken voorzien die ingericht en beheerd kunnen worden zodanig dat huismussen hier voedsel en dekking kunnen vinden en stofbaden kunnen nemen. De volgende groenelementen zijn functioneel voor de huismus:

- vakken met dichte heesters of hagen die winterdekking bieden (geschikte soorten: meidoorn, sleedoorn, liguster)
- extensief beheerde grasweides
- ruigtestroken met bloeiende kruiden, afgewerkt met een zandige toplaag, die gefaseerd gemaaid worden

Indien nodig kan in de nieuwe woningen nabij de groenstroken nestgelegenheid gemaakt worden voor huismus door onder de dakpannen ruimte vrij te houden voor nesten. Als naast deze inrichtings- en beheermaatregelen gezorgd wordt voor een gefaseerde ontwikkeling van de woonvlekken en er binnen 100 meter van de huidige nestlocaties niet in het broedseizoen gewerkt wordt kunnen negatieve effecten op de huismus voorkomen worden. Aanbevolen wordt om deze maatregelen door een huismusdeskundige uit te laten werken in een beschermingsplan voor huismus.

6.3 Maatregelen vleermuizen

Doel van de maatregelen

Doel van de maatregel is verstoring in de kwetsbare periode te voorkomen (voorkomen overtreding verbodsbepaling).

Maatregel

Binnen 1000 meter afstand van Zandse Pad 3 worden geen groenstroken en bomen gekapt in de periode mei-juli.

6.4 Aanbeveling

In deze paragraaf worden aanbevelingen gedaan. Realisatie van deze aanbeveling is niet nodig om overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen.

Om voor vleermuizen foerageermogelijkheden te behouden in de nieuwe situatie (aanbeveling), kan bij de nieuwe inrichting groene linten van een gevarieerde samenstelling aangelegd worden die aansluiten bij waterpartijen met ruig begroeide oevers. De huismus en ook andere soorten zoals steenmarter kunnen profiteren van

deze maatregelen. Nabij deze faunastroken wordt spaarzaam verlicht om te zorgen dat lichtschuwe dieren de stroken kunnen gebruiken. Om de lokale populatie vleermuizen een impuls te geven kunnen op strategische plaatsen verblijfplaatsen gemaakt worden in woningen of in de vorm van palen met vleermuiskasten of vleermuistorens waar ook nestplaatsen voor uilen in gemaakt worden. Dergelijke structuren zijn educatieve en spannende elementen voor de mensen die wonen nabij de groengebieden.

Deze maatregelen kunnen desgewenst door een deskundige worden uitgewerkt in een natuurplan.

7 Literatuur

Hoefsloot, G., 2017. Onderzoek en effectbeoordeling steenuil Waalsprong. Toetsing in het kader van de Wet natuurbescherming. Bureau Waardenburg Rapportnr. 17-094. Bureau Waardenburg, Culemborg.

Kennisdocument Buizerd, Gierzwaluw, Huismus, versie 1.0 BIJ12 juli 2017.

Ndff-ecogrid.nl, geraadpleegd d.d. 6 november 2017.

Bijlage 1 Wettelijk kader

1.1 Inleiding

Vanaf 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming (kortweg: Wnb) in werking. Deze wet vervangt de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet. Met de inwerkingtreding van de Wnb zijn de provincies het bevoegde gezag voor de ontheffing- en vergunningverlening voor plannen en projecten en voor het vaststellen van vrijstellingsregelingen. Bij provincie overschrijdende projecten is dit de minister van EZ.

Deze bijlage vat het wettelijk kader samen voor toetsing van ruimtelijke ingrepen en andere handelingen. In paragraaf 1.2 komen algemene bepalingen van de wet aan de orde. Gebiedsbescherming is in de wet beschreven in 'Hoofdstuk 2 Natura 2000-gebieden' en is hier samengevat in paragraaf 1.3. De bescherming van soorten is in de wet beschreven in 'Hoofdstuk 3 Soorten' en in deze bijlage samengevat in paragraaf 1.4. De bescherming van bomen en bos is in de wet beschreven in 'Hoofdstuk 4 Houtopstanden, hout en houtproducten' en is hier samengevat in paragraaf 1.5. Andere onderdelen van de Wnb zoals jacht, schadebestrijding, overlastbestrijding, faunabeheer en omgang met exoten maken geen deel uit van deze bijlage.

1.2 Algemene bepalingen

Art 1.10 De Wet natuurbescherming is gericht op:

- het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit;
- het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies, en
- het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen, vanwege hun bijdrage aan de biologische diversiteit en hun cultuurhistorische betekenis, mede ter vervulling van maatschappelijke functies.

Art 1.11 Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Deze zorgplicht houdt in elk geval in dat handelingen waarvan redelijkerwijs verwacht mag worden dat ze nadelige gevolgen kunnen hebben voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten achterwege blijven, dan wel dat noodzakelijke maatregelen worden getroffen om negatieve gevolgen te voorkomen, of voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen ze beperkt of ongedaan worden gemaakt.

Art 1.12 Gedeputeerde staten van de provincies dragen zorg voor:

- het nemen van de nodige maatregelen voor de bescherming, de instandhouding of het herstel van biotopen en leefgebieden in voldoende gevarieerdheid voor alle van nature in het wild levende vogelsoorten en planten en dieren en hun habitats van bijlagen II, IV en V bij de Habitatrichtlijn en habitattypen van bijlage I van de Habitatrichtlijn;
- het behoud of het herstel van een gunstige staat van instandhouding van de met uitroeiing bedreigde of speciaal gevaar lopende van nature in het wild voorkomende dier- en plantensoorten;
- de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend landelijk ecologisch netwerk, genaamd Natuurnetwerk Nederland.

Gedeputeerde staten kunnen gebieden buiten het Natuurnetwerk Nederland aanwijzen die van provinciaal belang zijn vanwege hun natuurwaarden of landschappelijke waarden, met inachtneming van hun cultuurhistorische kenmerken. Deze gebieden worden aangeduid als 'bijzondere provinciale natuurgebieden' en 'bijzondere provinciale landschappen'.

1.3 Natura 2000-gebieden

De Wnb heeft tot doel het beschermen en in stand houden van Natura 2000-gebieden.

Relevante wettelijke bepalingen

De beoordeling van projecten en andere handelingen wordt geregeld in artikel 2.7 tot en met artikel 2.9. Aanwijzingsbesluiten geven de instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van de leefgebieden voor vogels van de Vogelrichtlijn, de natuurlijke habitats en de habitats van soorten van de Habitatrichtlijn. De instandhoudingsmaatregelen zijn voor elk gebied beschreven in het beheerplan. Tevens beschrijft het beheerplan welke handelingen en ontwikkelingen in het gebied en daarbuiten het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar brengen. Voor het uitvoeren van plannen of projecten kan GS de verplichting opleggen tot preventieve of herstelmaatregelen. Dit is niet van toepassing indien voor het plan of project een (omgevings)vergunning is verleend.

Beoordeling van plannen en projecten

Art. 2.7 Voor een plan dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, en dat afzonderlijk of in combinatie (in cumulatie) met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, is een **passende beoordeling** noodzakelijk.

Er is een **vergunning** nodig van GS voor projecten of andere handelingen die de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen. De bevoegdheid ten aanzien van de vergunningverlening ligt bij GS van de provincie waarin het project wordt uitgevoerd.

Er geldt een **uitzondering op de vergunningprocedure** op grond van de Wet natuurbescherming: als via een andere wettelijke bepaling een passende beoordeling verplicht is (bijvoorbeeld op grond van de Tracéwet of de Spoedwet wegverbreding) voor de besluitvorming.

Art. 2.9 Géén vergunning is nodig:

- Als het project of de handeling is opgenomen in een Natura 2000-beheerplan of in een vastgesteld programma voor Natura 2000-gebieden (zoals de PAS). Voorwaarde is dat 1) ten aanzien van het plan of het programma een passende beoordeling van projecten is uitgevoerd waaruit de zekerheid is verkregen dat het project de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied niet zal aantasten, en 2) dat het bestuursorgaan dat het plan of programma heeft vastgesteld, tevens bevoegd gezag is voor vergunningverlening of dat dit bestuursorgaan heeft ingestemd heeft met het plan of programma.
- Als het project of de handeling al bestond of bekend was op de referentiedatum 31 maart 2010 of later als het gebied later is aangewezen (ook wel bekend als bestaand gebruik).
- Als het project of de handeling behoort tot door PS bij verordening aangewezen categorieën van gevallen.

Toelichting op begrippen

Habitattoets

De habitattoets is de verzamelnaam van toetsingen van effecten van plannen en projecten op de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied. In beginsel worden de effecten van plannen en projecten op Natura 2000-gebieden 'passend beoordeeld'. Als er kans is op significant negatieve effecten en mitigerende maatregelen bij de beoordeling zijn betrokken wordt gesproken over een '**passende beoordeling**'. Om procedurele redenen kan er voor worden gekozen om een **oriëntatiefase** – soms ook wel '**voortoets**' genoemd – te doorlopen. De inhoudelijke studie is in de oriëntatiefase in grote lijnen identiek aan een passen de beoordeling, echter mitigerende maatregelen zijn bij de oriëntatiefase niet bij de beoordeling betrokken. Als de conclusie is dat significante negatieve effecten niet op voorhand kunnen worden uitgesloten en maatregelen nodig zijn om significant negatieve effecten met zekerheid te voorkomen, zal alsnog een passende beoordeling nodig zijn.

Mitigerende maatregelen

Mitigerende maatregelen zijn maatregelen ter voorkoming of beperking van het (mogelijke) effect van het project of andere handeling en deze maatregelen zijn onlosmakelijk verbonden zijn met een project / andere handelingen

Cumulatieve effecten

Voor de habitattoets geldt uitdrukkelijk dat voor elke activiteit onderzocht moet worden of er mogelijke significante effecten zijn als gevolg van de activiteit afzonderlijk en in

combinatie met andere plannen en projecten. In het laatste geval moeten de gezamenlijke ofwel cumulatieve effecten beoordeeld worden in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied. Het gaat daarbij om alle plannen en projecten die op bestuurlijk niveau zijn goedgekeurd en die nog niet (volledig) zijn gerealiseerd.

Significantie

Van significante effecten kan sprake zijn als ten gevolge van het plan of project realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen wordt bemoeilijkt of onmogelijk wordt gemaakt. In de Leidraad bepaling Significantie is het begrip 'significante gevolgen' toegelicht.⁵

Externe werking

Ook activiteiten buiten het Natura 2000-gebied kunnen vergunningplichtig zijn als die activiteiten negatieve effecten op het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied (kunnen) veroorzaken. Dit wordt de 'externe werking' van de bescherming genoemd.

Programma Aanpak Stikstof

Op 1 juli 2015 is de Programma Aanpak Stikstof (PAS) in werking getreden. Dit programma geeft met een gericht pakket van herstelmaatregelen enerzijds waarborgen voor behoud en herstel van stikstofgevoelige habitats en leefgebieden van soorten en biedt anderzijds ruimte voor nieuwe economische activiteiten. Voor projecten die vermeld zijn op een lijst met prioritaire projecten is op voorhand ruimte gereserveerd. Voor nieuwe projecten (niet-prioritair) geldt bij een toename van stikstofdepositie op een stikstof gevoelig habitat met thans al een overschrijding het volgende:

- Activiteiten met een stikstofdepositie vanaf 1 mol/ha/jaar zijn vergunningplichtig.
- Activiteiten met een stikstofdepositie onder 0,05 mol/ha/jaar zijn niet vergunningplichtig.
- Voor activiteiten met een stikstofdepositie tussen 0,05 mol/ha/jaar – 1 mol/ha/jaar moet voor het Natura 2000-gebied worden nagegaan wat de actuele geldende grenswaarde is. Bij 95% uitgegeven depositieruimte wordt de grenswaarde verlaagd naar 0,05 mol/ha/jaar; dan is dus een vergunning nodig bij een stikstofdepositie hoger dan 0,05 mol/ha/jaar (anders bij 1 mol/ha/jaar)

De omvang van de stikstofdepositie als gevolg van een project moet worden vastgesteld aan de hand van het rekenmodel AERIUS Calculator.

1.4 Soorten

Verbodsbepalingen

De Wnb onderscheid bij de bescherming van soorten drie beschermingsregimes:

⁵ Leidraad bepaling significantie. Nadere uitleg van het begrip 'significante gevolgen' uit de Natuurbeschermingswet. Publicatie Steunpunt Natura 2000, versie 27 mei 2010.

Art. 3.1 Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

1. Het is verboden opzettelijk in het wild levende vogels (VR artikel 1) te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld onder 1 te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld onder 1 te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld onder 1 opzettelijk te storen.
5. Het verbod, opzettelijk storen, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Het ministerie heeft een lijst gemaakt van soorten vogels die hun nest doorgaans het hele jaar door of telkens opnieuw gebruiken. Deze nesten zijn jaarrond beschermd⁶. Voor andere soorten geldt dat de nesten alleen beschermd zijn wanneer zij (in het broedseizoen) in gebruik zijn.

Art. 3.5 Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

1. Het is verboden in het wild levende **dieren** (HR bijlage IV, VvBern Bijlage II, VvBonn Bijlage I) opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld onder 1 opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld onder 1 in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld onder 1 te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden **planten** (HR bijlage IV, VvBern Bijlage I) in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken, te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Art. 3.10 Beschermingsregime andere soorten

1. Het is verboden in het wild levende **zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers** van de soorten, genoemd in de bijlage bij de Wet, onderdeel A, natuurbescherming opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld onder 1 opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
3. Het is verboden **vaatplanten** genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij de Wet natuurbescherming, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken, te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Ontheffingen en vrijstellingen

Gedeputeerde staten kunnen een ontheffing verlenen van verboden die gelden voor Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (Art 3.3), Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (Art 3.8) en Beschermingsregime andere soorten (Art 3.10 lid 2). Provinciale staten en de Minister kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van deze verboden (Art 3.3, Art 3.8)

Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend als aan de volgende

⁶ Zie de Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingrepen, ministerie van LNV, augustus 2009.

voorwaarden is voldaan:

- er bestaat geen andere bevredigende oplossing,
- er is voldaan aan een in Art 3.3 dan wel Art 3.8 genoemd belang,
- er is geen sprake van een verslechtering van de (gunstige) staat van instandhouding van de desbetreffende soort.

Aan een ontheffing kunnen voorwaarden worden gesteld om schade te beperken of te compenseren zodat er geen afbreuk wordt gedaan aan de SvI.

Art 3.3, Art 3.8 De verboden voor zijn niet van toepassing op handelingen ten behoeve van instandhoudingsmaatregelen en handelingen in het kader van een Natura 2000-beheerplan of een vastgesteld programma (zoals bijvoorbeeld de PAS).

Art. 3.10 Voor soorten vallend onder '*Beschermingsregime andere soorten*' kan de provincie een vrijstelling verlenen voor handelingen in het kader van de **ruimtelijke inrichting of ontwikkeling** van gebieden en **bestendig beheer of onderhoud**.

Art. 3.31 De hierboven genoemde verboden onder de drie beschermingsregimes zijn niet van toepassing op handelingen die zijn beschreven in en aantoonbaar worden uitgevoerd overeenkomstig een door Onze Minister goedgekeurde **gedragscode** en die plaatsvinden in het kader van bestendig beheer of onderhoud en ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

1.5 Houtopstanden

Hoofdstuk 4, paragraaf 4.1 van de Wnb regelt de verbodsbepalingen ten aanzien van houtopstanden.

Art. 4.1 De bepalingen in § 4.1 hebben o.a. geen betrekking op houtopstanden binnen de bebouwde kom, op erven of in tuinen, wegbeplantingen, beplanting langs rijkswegen, boomsingels en in het geval van het dunnen van een houtopstand.

Art. 4.2 Het is verboden een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, met uitzondering van het periodiek vellen van griend- of hakhout, zonder voorafgaande melding daarvan bij gedeputeerde staten.

Art. 4.3 Als een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld, met uitzondering van het periodiek vellen van griend- of hakhout, geldt een plicht tot herbeplanten van dezelfde grond binnen drie jaar na het vellen.

Art. 4.4 De bepalingen in § 4.1 zijn eveneens niet van toepassing als het vellen van houtopstanden en herbeplanten wordt gerealiseerd overeenkomstig een door Onze Minister goedgekeurde gedragscode.

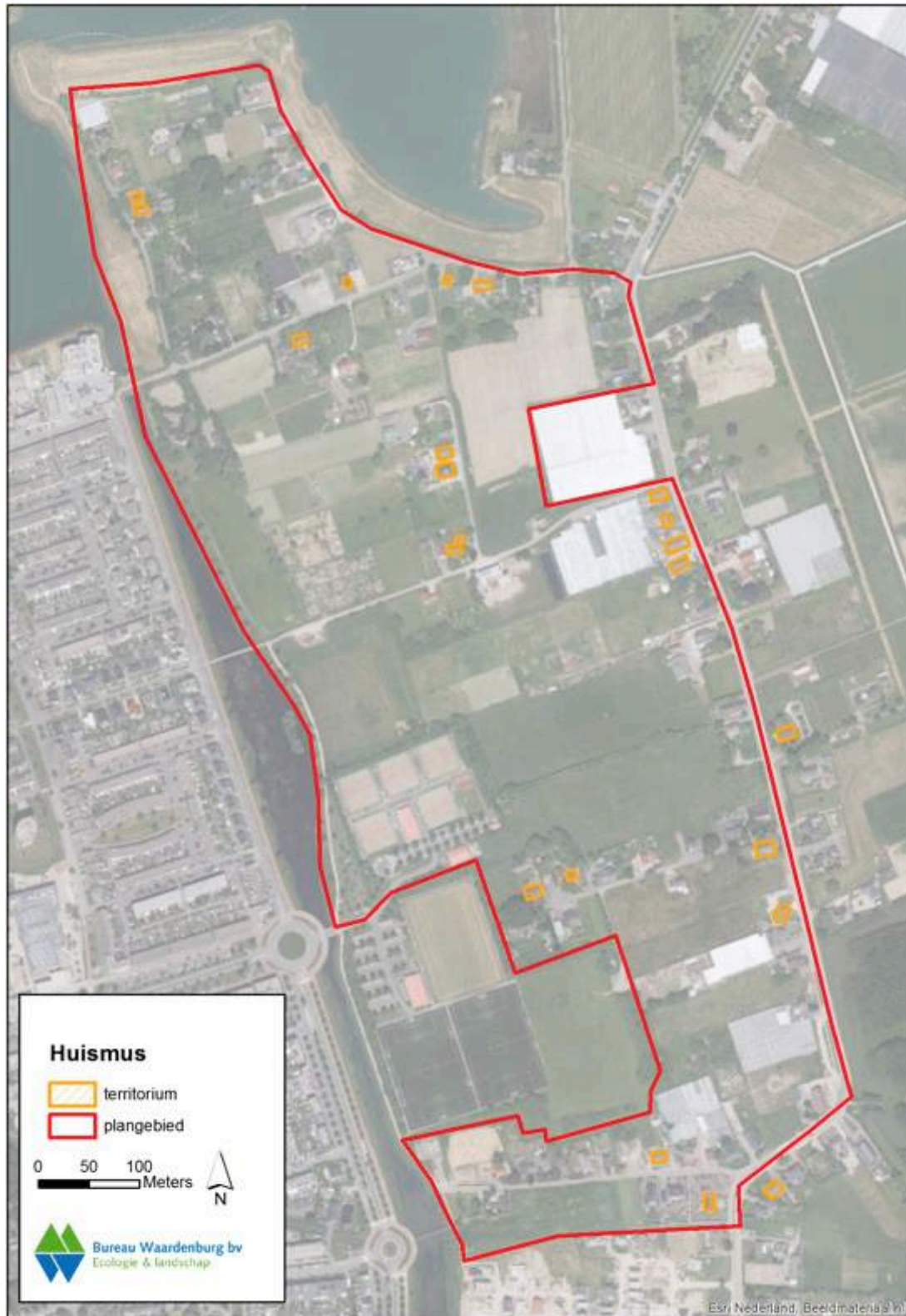
In de artikelen van § 4.1 zijn meer uitzonderingen aangegeven.

Bijlage 2 Ontwikkelgebied Vossenpels Noord

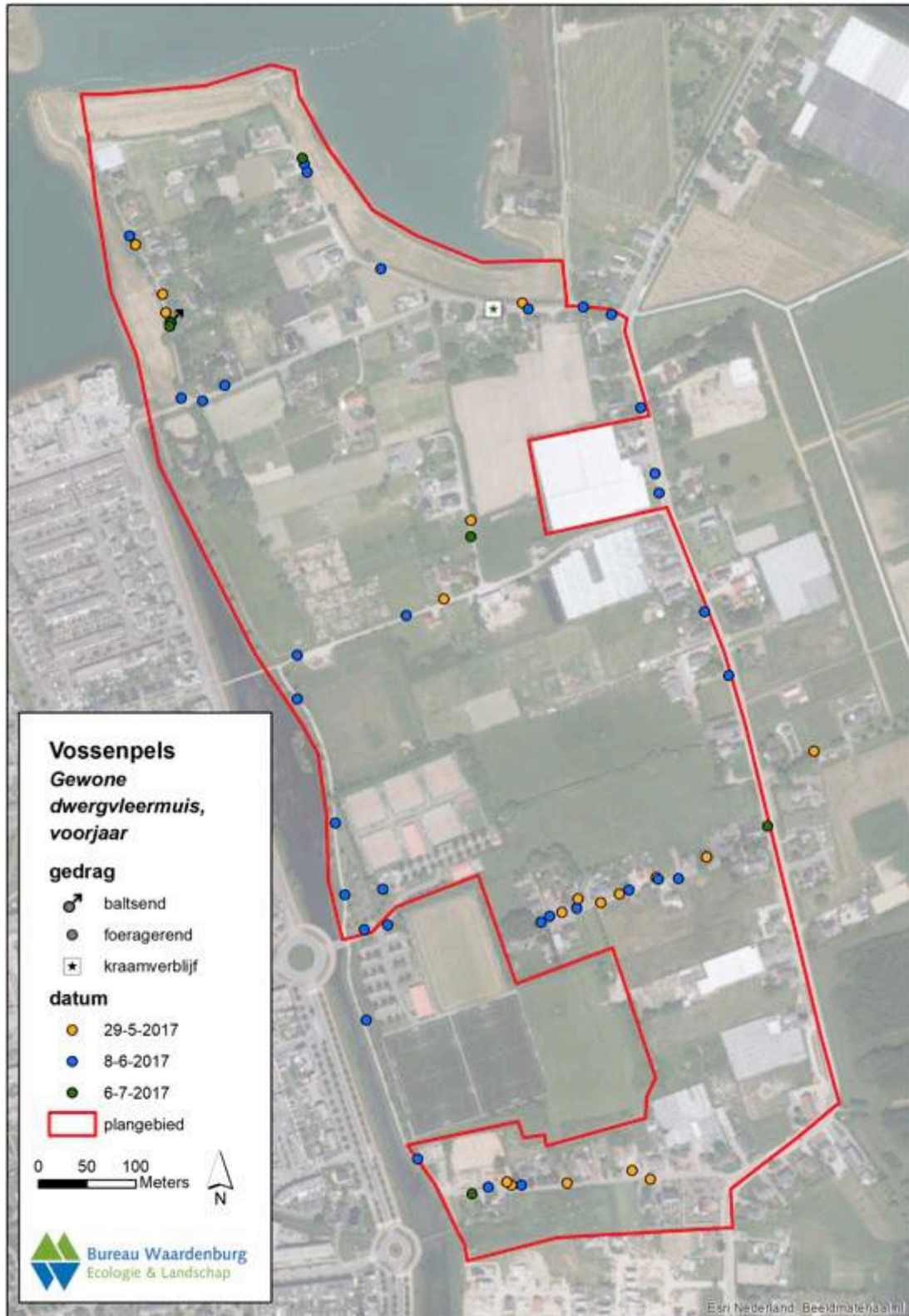

Plangebied Vossenpels Noord. Met zwarte arcering zijn de beoogde woningbouwlocaties aangegeven. Met zwarte stip zijn de te slopen kassencomplexen aangegeven.

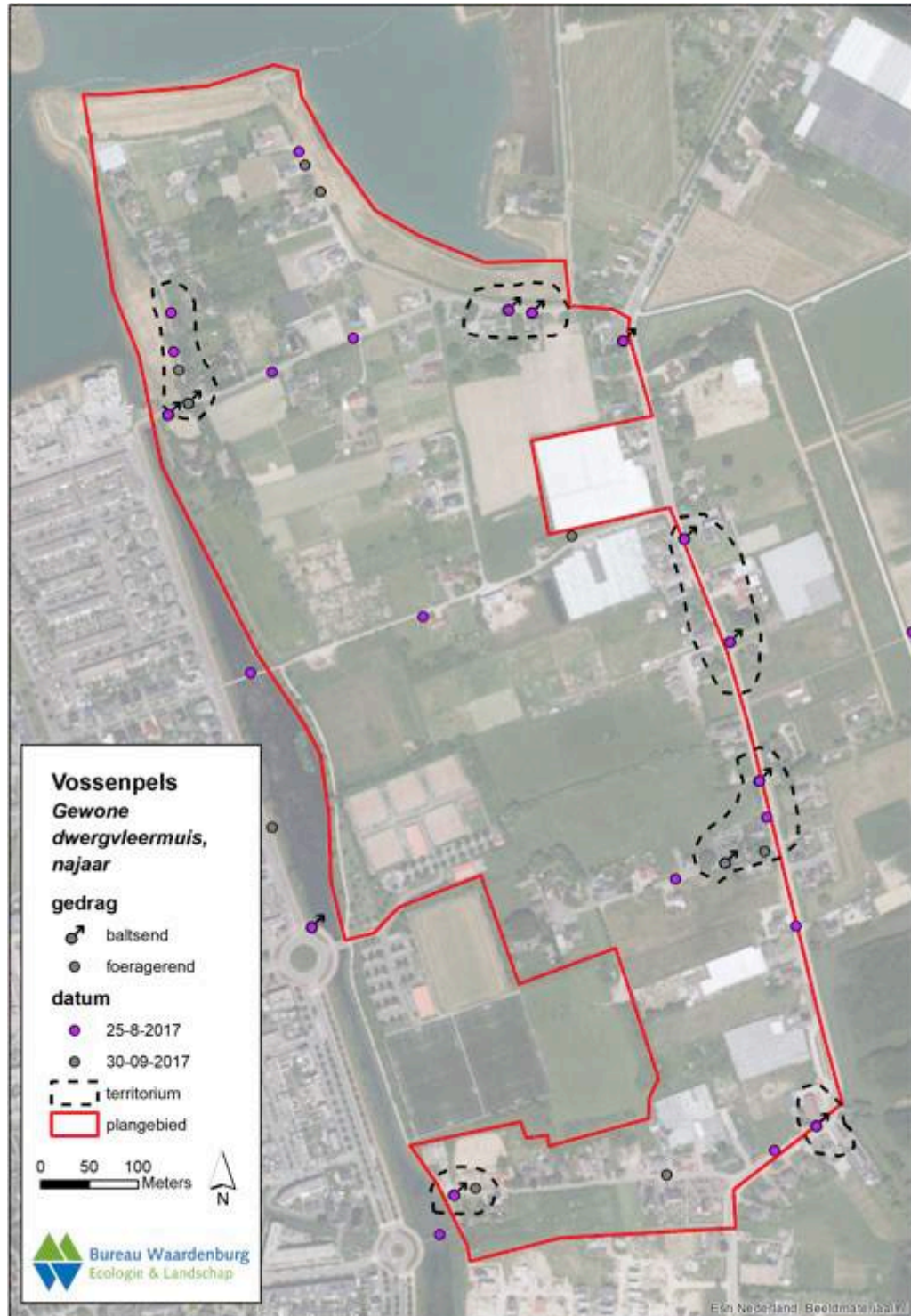
Bijlage 3 Huismusinventarisatie

Bijlage 4 Vleermuisinventarisatie voorjaar

Bijlage 5 Vleermuisinventarisatie najaar

Bijlage 6 Overige soorten vleermuizen

